

01/2021

INFORMAČNÍ BULLETIN
Klubu astronomů Liberecka

Vážení příznivci astronomie nejen na Liberecku, hlásíme se Vám poprvé v tomto roce s dalším číslem našeho občasníku. Když Vám v této době nemůžeme nabídnout společné setkávání a pozorování, snažíme se alespoň touto cestou upozornit na zajímavé úkazy na obloze. Zdá se, že po dlouhé době nepříznivého počasí a zatažené oblohy, před sebou máme několik dní tlakové výše se šancí na jasnou oblohu a to v době kdy bude Měsíc krátce po novu. Teploty však budou klesat hluboko pod bod mrazu, tak při pobytu venku nezapomínejte na kvalitní teplé oblečení.

Na večerním nebi, kolem 19 hod., spatříme nad JV jasné hvězdy zimní oblohy, tvořící tzv. zimní šestiúhelník – Sírius, Rigel, Aldebaran, Capella, Castora s Polluxem a Procyon.

Obloha v těchto dnech kolem 19 hod. SEČ
Jasné hvězdy tvoří vrcholy „zimního šestiúhelníku“.

JV

JZ

A co dalšího můžeme na obloze vidět? Na planety je únorová obloha velmi skoupá – v první polovině noci ji bude zdobit pouze Mars a Uran. Zbylé planety zůstávají v únoru nepozorovatelné. Jupiter a Saturn se po konjunkci se Sluncem vynoří na ranní obloze až v březnu, Merkur se ukáže na večerní obloze na přelomu dubna/května a Venuše dokonce až koncem května. Měsíc se ve fázi kolem první čtvrti objeví ve společnosti Marsu 18. a 19. února večer. Mars je nápadně oranžový a pozvolna se pohybuje směrem k hvězdokupě Plejády, kde bude koncem února. U souhvězdí býka se ještě na chvíli zastavme na další stránce...

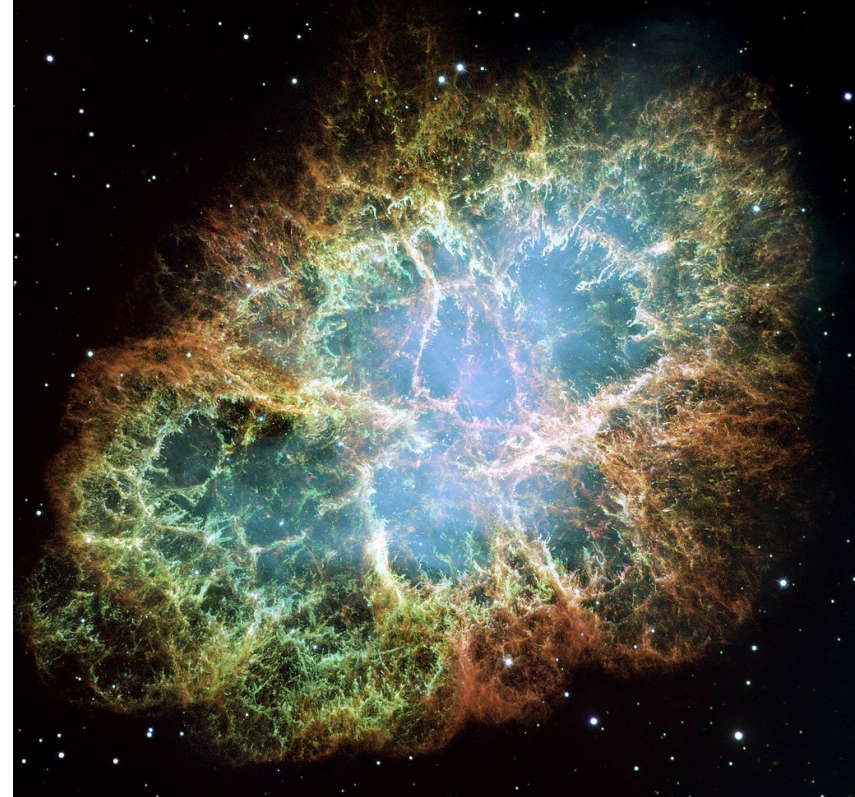

Býk je velké souhvězdí zvěrokruhu mezi Beranem (Skopcem) a Blíženci. Představuje přední polovinu býka (hlavu a plece), ve kterého se údajně proměnil Zeus, aby unesl dceru fénického krále Agenora (podle jiné verze této báje se jednalo o krásnou Io). Hlavu býka tvoří otevřená hvězdokupa Hyády (skupina hvězd v podobě písmene V) s nejjasnější hvězdou Aldebaranem, což arabsky znamená „Následující“.

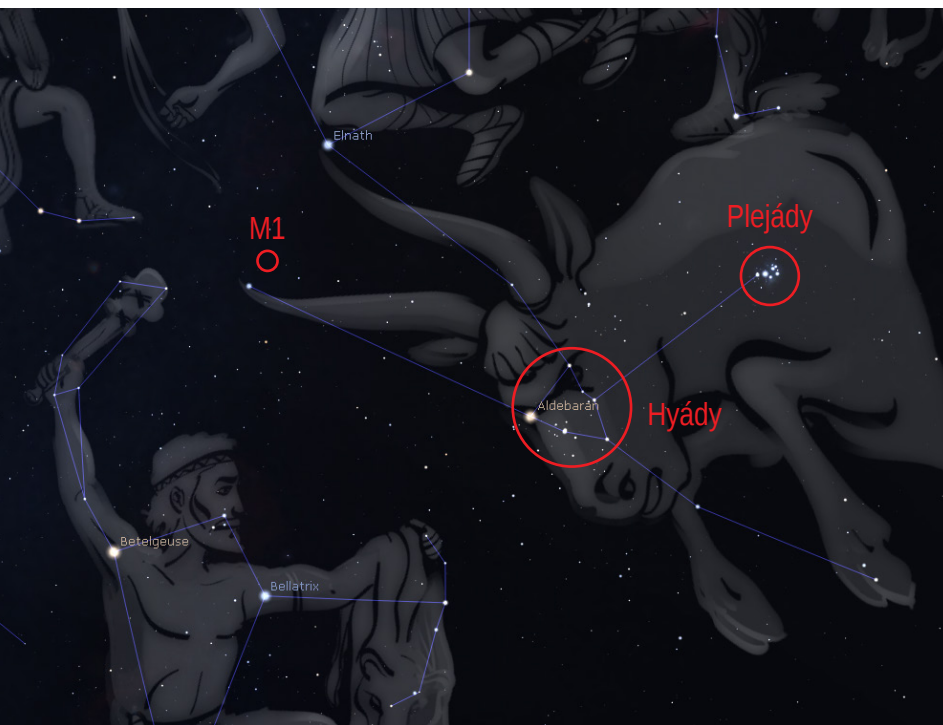
Dalším krásným objektem je otevřená hvězdokupa Plejády (česky Kuřátka, japonsky Subaru – schválně porovnejte její vzhled s logem stejnojmenné automobilky) s nejjasnější hvězdou Alcyone (jedna ze sedmi dcer Atlantových). Průměrný zrak vidí skupinku 6 hvězd, dobré oko jich rozezná 7–9, výjimečně i více. Hvězdy jsou obklopeny reflexními mlhovinami, ty se vizuálně sice dají vidět, ale chce to velmi tmavou oblohu. Jejich krása vynikne lépe na fotografii.

Pokud chcete spatřit pozůstatek po explozi supernovy, pozorovanou Číňany v roce 1054, stačí k tomu namířit silnější třiedr nedaleko hvězdy tvořící špičku dolního rohu býka. Na tmavé obloze spatříte mlhavý flíček, který ve velkém dalekohledu připomínal Williamu Parsonsovi v polovině 19. století svým tvarem kraba – odtud název Krabí mlhovina (M1). Náznak struktury je na tmavé obloze patrný v dalekohledech nad 30 cm průměru. V samotném středu mlhoviny je malá rotující neutronová hvězda – pulsar. Je to silný zdroj radiového, rentgenového i gama záření.

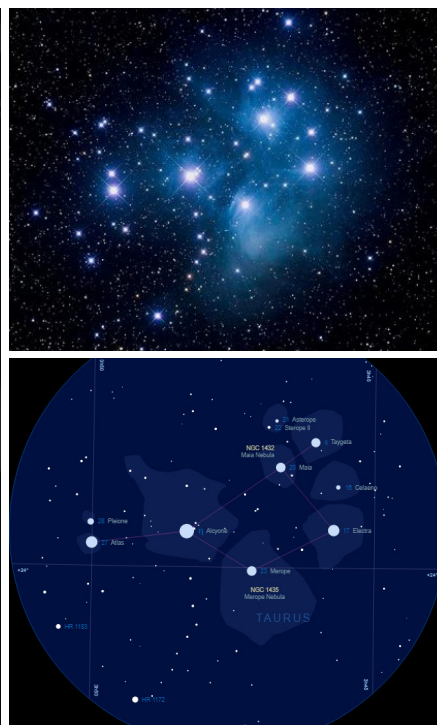
Příště se podíváme na sousední Orion a jeho zajímavé objekty.

Poloha Plejád, Hyád a Krabí mlhoviny M1

Mlhoviny v Plejádách a mapka Plejád

Krabí mlhovina na snímku HST

Období, kdy na obloze neruší svým svitem Měsíc, mají v oblíbě i pozorovatelé komet. Sice současné nebe nezdobí žádná jasná vlasatice, ale pokud máte k dispozici dalekohled o průměru 15 cm a více, můžete kouknout na novou kometu C/2021 A2 (NEOWISE) objevenou počátkem letošního roku. Má ideální pozorovací podmínky, ale rychle se pohybuje, jak je patrné z mapky, kde jsou vyneseny pozice pro 00 hod. UT pro každý únorový den. Kometu má jasnost kolem 11 mag a bude pomalu slábnout.

Takže obléknete péřovku, uvaříte čaj do termosky a vyrazte na chvíli do jasné mrazivé noci.

